

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Macronisme: Frans polderen

Buitelaar, W.; Joustra, P.

Publication date

2018

Document Version

Final published version

Published in

Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Buitelaar, W., & Joustra, P. (2018). Macronisme: Frans polderen. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 34(1), 85-87.

https://www.tijdschriftvoorarbeidsvraagstukken.nl/inhoud/tijdschrift_artikel/TA-34-1-9/Macronisme-Frans-polderen

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

COLUMN

Macronisme: Frans polderen

*Wout Buitelaar & Piet Joustra**

‘Is Frankrijk rijp voor een revolutie? Wantrouwen in de gevestigde orde, sociale uitsluiting, hoge werkloosheid, protest (...), tekenen de staat van het land (...), dat niet van verandering houdt, maar wel altijd bereid is tot een revolutie.’ Dit waren zoal de teksten in de Nederlandse kranten en tijdschriften van het afgelopen jaar. Tot voor kort werden de Nederlandse arbeidsverhoudingen getypeerd in een tussenpositie tussen het Angelsaksische en het Rijnlandse model. Met de Brexit in zicht krijgt het poldermodel nu naast zich het ‘Seine-model’: macronisme. Wat te leren?

Frankrijk staat met de spoorwegstakingen aan de vooravond van een krachtmeting tussen president Emmanuel Macron en de vakbonden. Moet het een strijd worden of kan het anders? Het gaat volgens historicus Niek Pas in zijn studie over de actuele politieke verhoudingen in Frankrijk om de vraag of het klassieke confrontatiemodel aldaar plaats maakt voor ‘het polderen’, waarvoor Macron zich wil beijveren (Pas, 2017, p. 143). De Franse arbeidsmarkt en het Franse arbeidsrecht dienen hervormd te worden, zo is zijn inzet. De vakbonden verzetten zich daartegen. Zij roepen op tot weerbaarheid tegen deze plannen. Reden waarom Macron en zijn regering de zomermaanden hebben overlegd met de vakbonden. Hij wil onder andere een maximumvergoeding instellen bij onterecht ontslag en de al dertig jaar hoge werkloosheid (bijna 10 %) verminderen door bedrijven te faciliteren banen te scheppen. Beide partijen komen daarin overeen dat ze een hernieuwde strategie zoeken inzake arbeid en arbeidsmarkt. De vakbonden weten dat ze met alleen de hakken in het zand zetten uiteindelijk geen prestige kunnen afdwingen en dat ze met een hernieuwde strategie moeten komen ten aanzien van zeggenschap en werkgelegenheid. Macron, sociaal-liberaal zijnde, dient tegemoet te komen aan hun vrees om in een neoliberale afbraak van de arbeidsmarkt te geraken. Er is dan als uitvloeisel van zijn verkiezingsprogramma van maart 2017 (‘contract met de natie’) een overeenkomst mogelijk met een mix van gewaarborgde rechten van de werknemer, flexibeler arbeidsverbanden, recht op een goede uitkering en een uitgekiend model voor (her)scholing. De nieuwe rol van de overheid is die van ‘sociale investeerder’. Maar voegt hij (Macron, 2017, p. 84) daar tevens aan toe, en dat verschilt met het concept van de terugtrekkende overheid alhier: ‘Het hele beschikbare arsenaal van interventiemogelijkheden van de overheid moet gemobiliseerd worden: directe ondersteuning, openbaar aandeelhouderschap en toestemming voor buitenlandse investeringen.’ Tevens moeten ‘ambachtslieden en winkeliers verdedigd worden tegen de con-

* Wout Buitelaar is verbonden aan de Amsterdam Business School/UvA. E-mail: W.L.Buitelaar@uva.nl. Piet Joustra is oud-directeur Hoogovens.

currentie van de giganten op internet (...), Google, Apple, Facebook en Amazon.' Het macronisme kent dus een sociale en een marktinterveniërende overheid. Van groot belang daarbij is het feit dat Frankrijk nog steeds een sterke patriotistische denkwijze kent met beproefde maatschappelijke samenwerkingsverbanden of associaties en een sterk centraal gezag. Deze corporatistisch-associatieve democratie komt neer op de actieve en indringende organisatie van het Franse maatschappelijke en economische leven middels overleg tussen associaties van werkgevers, werknemers, producenten en andere belangenverenigingen, gecombineerd met een sterke sturing van de staat. Deze associaties zijn namens hun leden direct betrokken bij verschillende aspecten van politieke besluitvorming en bestuur. Een dergelijke constellatie vormt aldus de context voor een mogelijk historisch vergelijk. Macron en zijn beweging respectievelijk partij La République En Marche (LREM) zien in dat het neoliberalisme een ideologie is die uiteindelijk ook de Franse staat zal verzwakken. In het neoliberalisme denken dient de rol van de staat geminimaliseerd te worden en krijgt de zelfsturende rol van de markt vrij baan, wat niet past in de door LREM voorgestane inrichting van de Franse maatschappij. Macron wil dit neoliberalisme doorbreken, evenals de klassieke politieke verdeelsleutel links-rechts. Tevens wil hij de rol van de politiek vernieuwen middels digitale burgerplatforms en het opbouwen van LREM als een 'parti politique participatif'. Daarbij heeft hij zich in de loop der tijd onder meer laten inspireren door de ideeën van de filosoof Paul Ricoeur ('continue dialoog') en de politicus Jean-Pierre Chevènement ('politieke vernieuwing'). Ofwel, het leren functioneren in een innovatie-economie, in onze bewoordingen lerende arbeidsverhoudingen. De reeds genoemde corporatistisch-associatieve inrichting van de Franse samenleving vormt hiervoor een potentiële voedingsbodem. Met name moet het overleg op mesoniveau aandacht krijgen, ofwel: 'een pragmatische dialoog op het niveau van bedrijfstakken en ondernemingen' (Macron, 2017, p. 118). Een vorm van decentralisatie vergelijkbaar met wat Hemerijck en Van der Meer (2016, p. 167) aanduiden als 'Nieuw Nederlands Polderen: van brede sociale akkoorden naar "ad hoc" hervormingscoalities'. Macron is dus vorig jaar de dialoog met de vakbonden aangegaan en zet in op constructief overleg. De meerderheid van de vakbonden, te weten CFTD en FO, stonden overigens in afwijking van de CGT, niet negatief tegenover deze pogingen van Macron om te komen tot een nieuw overlegmodel en daarmee tot een nieuw sociaal contract. Hij kan aldus inderdaad breken met het ad hoc beleid van zijn voorgangers Sarkozy en Hollande, de vakbonden echter evenzeer. Zij zullen ook moeten laten zien dat slechts internationale samenwerking binnen de factor arbeid kan leiden tot een meer sociaal Europa. Daar waar Macron de Franse luiken open wil zetten, zullen werkgevers en de vakbeweging dit eveneens moeten doen. Deze laatste kan zich daarbij vanuit de Europese Unie gesteund weten door de eind 2017 te Göteborg overeengekomen Europese Pijler voor Sociale Rechten. Kortom, na de Franse Revolutie van 1789 kan Frankrijk met een 'Tweede Franse Revolutie' komen. De overeenkomst tussen beide revoluties is dat de rede de basis vormt voor een noodzakelijke sociale verandering. Anders gezegd, en Macron (2017) interpreterend, met ontplooiingsvrijheid ('liberté') en sociale gelijkheid ('égalité') als belangrijkste waarden voor een sociale dialoog ('fraternité'). Ofwel, nieuwe werkbare en productieve verhoudingen tussen werkgevers en werknemers

en andere belanghebbenden: Frans polderen. Dit Frankrijk biedt ons poldermodel in elk geval leer materiaal inzake thema's als: centraal-decentraal overleg, markt-overheid en nationaal-Europees referentiekader.

Literatuur

- Hemerijck, A., & Van der Meer, M. (2016). Nieuw Nederlands polderen: Van brede sociale akkoorden naar 'ad hoc' hervormingscoalities. In M. Keune (red.), *Nog steeds een mirakel? De legitimiteit van het poldermodel in de eenentwintigste eeuw* (pp. 167-195). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Macron, E. (2017). *Revolutie!* (V. Stringa & M. Lodder, vert.). Amsterdam: Xander.
- Pas, N. (2017). *Macron en de nieuwe Franse revolutie*. Amsterdam: Wereldbibliotheek.